

dernizációs folyamat élvonalához csatlakoztak. Az elsők között kapcsolódtak be a bontakozó kapitalista rendszerbe, és az elsők között váltak ennek haszonélvezőivé. Teljes mértékig éltek azokkal a lehetőségekkel, amelyeket az ország arisztokrata-konzervatív vezetése nyitott meg számukra, hogy úttörőként vegyenek részt az ipar, a kereskedelem, a bankrendszer és a nemzetközi kereskedelem fejlesztésében. Amikor a felsőfokú tanulmányokra vonatkozó tilalmakat feloldották és az 1867–68-as egyenjogúsítás szélesre tárja a kapukat a szabad pályákon, az ő leszármazottaik töltik föl a zsidó egyetemisták sorait, és belőlük rekrutálódnak majd a zsidó értelmiségi elit is.

A zsidó bevándorlás harmadik hullámát azok a zsidóellenes kitörések indították el, amelyek 1648-ban Hmelnickij kozákfelkelését kísérték nyomon. A galíciai lengyel zsidók bevándorlásának újabb lendületet adott Lengyelország 1772. évi első felosztása, amikor a zsidók által sűrűn lakott Galiciát Lengyelországtól a Habsburg Birodalomhoz csatolták. Nagyon sokan azért menekültek Magyarországra, hogy megszabaduljanak az elnyomástól és az elviselhetetlen nyomortól, amelyben szülőföldjükön sínylődtek. A gazdasági életnek szinte minden ágából kirekesztve, csaknem kizárólag pálínkfőzésből tudták úgy-ahogy fenntartani magukat. Magyarországnak a Galíciával határos északi-északkeleti területén telepedtek le. Koldusszegényen érkeztek, s zömük szegény is maradt egészen a Holocaustig; a magyarországi zsidóság legalsó szintjére szorulva éltek. Abból éltek, hogy szeszt főztek, bort mértek ki, házalókként járták a falvakat, vagy fizikai munkásnak szegődtek el. A zsidó proletariátus legnagyobb része soraikból rekrutálódott.

A galíciai lengyel bevándorlók közül sokan a hászidizmus hívei voltak, annak az új vallási-lelki mozgalomnak, amely a merev, tekintélyelvű rabbinizmus ellen intézett kihívást. Eltérőleg a közösség iránt érzéketlen, hüvös barokk szellemiségtől, a hászidizmus azt hirdette, hogy a zsidóknak bensőséges kapcsolatban kell lenniük Istennel. Új istenképzetet alakítottak ki, és egy ehhez kapcsolódó sajátos életformát, amely egyebek között öltözködésükben, szokásaikban, folklórukban és rítusaikban is kifejezésre jutott, s mindez együtt egyfajta eksztatikus szabadság érzületével töltötte el őket, felszabadultnak érezték magukat vezetőik tekintélyuralma és spirituálisan a szegénység nyomasztó súlya alól. Széles körben terjesztették a jiddis nyelv használatát, és ösztönzőleg hatottak a zsidó nemzet tudat erősödésére. Ellenálltak a beolvadás és alkalmazkodás minden kísértésének, s köreikből került ki a magyar cionizmus legtöbb alapítója és vezetője. Családjaik sokkal népesebbek voltak, mint általában a dunántúli és alföldi középosztálybeli zsidóké. A 20. században gyermekeik úgy parkodtak kiszabadulni nyomorúságos életkörülményeik örölmalmából,